

הארץ אותו סודר של "כתמים לבנים", המהווה תחום-יבשה כמעט רצוף, בשיעור שנים-עשר מיליון מיל מרובעים בערך - כלומר, כרביעית יבשתו של כדור-הארץ כולו. בשטח נרחב זה שוכנת כיום אוכלוסיה מעוטה משלושים מיליון - או כאחד משבעים באוכלוסיה של כדור-הארץ כולו. אזורנים יטוסו, כמובן, מעל לתנורה זו של ארץ שממה; וכן יעברו בה נתיבות-ראשיות של מכוונות. אך ימים-רבים תוסיף חנורה זו לבתר את רציפות המנע החברתי שבין צבורי-האדם הגדולים בארץ. אכן, היטיב המחבר לעשות, שלא דיבר על תבל-בינים זה כעל גורם מפריד, אלא לגבי רציפות המנע החברתי. אילו ניסה לעבור מן התחום הרמונרפי-החברתי אל התחום המדיני, כי עתה הוכרח לציין את התפקיד החיוני והכרחי, תפקיד של כְּרִיתִּיּוֹן מקשר, שגוש ארצות ה"נשר" (המזרח התיכון) החל בדור-האוויר שלנו למלא בכל היותו של האורגניזם המדיני העולמי, הקרוי קיסרות בריטית.

את ההערכה הרינמית היחידה של המחבר בנושא זה - היחידה החוזה מראש תמורות שיתחוללו באיזור הענק הנ"ל - מוצאים אנו בהערות-השולים הזאת: "אנב, יתכן כי יבוא יום, שהפחם והנפט יאולו, וסהרה תהיה המלכודת הגדולה ללכוד בה את מקור-המרץ הישיר מן השמש עצמה".

תחום זה שלפנים נתקרא אצלו בשם "נשר ערבי" שבין "ארצות הטבור", יותר משהוא בא בהגדרותיו אלו, המאוחרות יותר, של מקינדר, למלא תפקיד של "נשר" מחבר, הרי הוא בא למלא תפקיד של אדמת-ספר שוממה - המונעת, לפי דרך שבטי הגרמנים לפני אלף-יחמש-מאות-אלפים שנה, חיכוכים בין צבורים מיושבים* (במקרה זה - בין העולם ה"לבן", בעיקר, של אירופה-האסיה הצפונית, ואולי גם אמריקה, לבין תלי-הנמלים של הודו וסין).

האמנם זוהי כל הבשורה שחזון דינמי לעתיד לבוא יכול לבשר לאזור המדבריי-למחצה אשר בפאות ה"נשר" ולעובה הרבה אשר בפנים לו? או אולי ישנה גם "ניאופוליטיקה" אחרת בעולם, שתורתה מציבה כתפקיד פוליטי-לאומי לעם את מלאכת הרקונסטרוקציה העשויה להפרות ניאונרפיה חֲרָבָה זו, שאין בה שפע של מקורות כלכליים המוכנים ומוזמנים מידי הטבע ל"ארצות-הטבור" השונות, הרונעות או המתעוררות; ואת מעשי הרקונסטרוקציה תולה היא באותו ייצר-ההכרח מפלס-נתיבות אשר לעם שוחר מולדת, ייצר אשר הפסיכולוגיה המודרנית אולי תגדירהו כ"גורם הקומפנסציה", שהמליצה של האידיאולוגיה הציונית הלבישתו איצטלה של "וולונטריזם היסטורי", ואילו חכמי תולדות-התרבות, מסונו של בוקל, נתכוונו לדבר דומה בדברם על חישול רצונם של עמים דוקא ע"י נסיבות-קיום קשות. ומיצויו הקלסי של הייצר הזה בדורנו הוא הביטוי העברי: "ואף על פי כן". על כל פנים נדמה, כי הננו עומדים בפני (ביתר דיוק: בתוך) תהליך של מתן תשובה על שאלות אלו - בתוככי "התלל הלבן" הלו הכולט במפותיו הניאופוליטיות ובחישוביו המדיניים-האסטרטגיים של מקינדר; תשובה, הניתנת והולכת ע"י מעשה-היצירה המקורי של ה"אסכולה העברית", המיוסדת על תקומה ניאונרפית ותחיה פוליטית. ופרטי המעשה - הלא הם כתובים בתולדות הדור, ורובם עודם עתידים להכתב.

* באנגלית: March, בגרמנית: Marke.

השכנות עם הים היא עצמה אינה יוצרת עדיין אומה של יורדי-ים; מלבד רמה נאותה של התפתחות תכנית, קובעת כאן גם המסורת הימית. — וזאת מימי אתונא של יון העתיקה ועד תקופת בריטניה החולשת על מים רבים. אנו, הרחוקים עדיין אף שנבטיה של מסורת כזאת, הייבים לשקוד על פעולה חנוכית שכוונתה לטפח קשרים מעשיים עם הים, קשרים שאך למותר הוא פה לעמוד בזה על חשיבותם בשבילנו. להלן ניתנת סדרה של מאמרים שתעורר אולי בלב הקורא משהו מ"תחושת-הים".

יתכן שאנו, יוצאי ארצות יבשת ברובו, לא ידענו להבין מה פעלה עצמת-הים הבריטית להצלחת המזרח התיכון. ערך פעולתה סוכם, אולי, באמרה: "נצחון אל-עלמין היה נצחון ימי בראש וראשונה". המאמר "הכוח הימי במלחמת הים התיכון", קיצור נאומו של א. ו. אלכסנדר, מיניסטר הימיה הבריטית, גם הוא אינו מכוון לסכם ולהעריך את חלקו המכריע של הצי במערכה הכללית של המזרח התיכון בשנות 43—1941.

רגילותנו לראות את המלחמה בים בדמות התנגשויות בין ציי-מלחמה בלבד. עשויה להשכיח מלבנו עד כמה היה כל מהלך המלחמה הזאת מותנה בעבודתם של ציי-הסוחר. על כך עומד מאמרו של ג'. הודסון. ואל נא נשכח כי גם לגרעין הקטן של הימיה המסחרית שלנו היה חלק בעלילה זו של גבורה צנועה ומתמדת.

הסקירה על עבודת הנשים בצי מעלה בקוים רחבים את תמונת שירותן של נשים בענף זה (שאליו טרם נקראה האשה העכרית), ואגב כך מתגלה ביתר שאת אותה מסורת ימית עמוקה בעם הבריטי.

את התמונה הזאת עשוי להשלים גם הפרק הלקוח מספרו של פורסטרי, "הספינה", ספר המאריך באור-גבורים אפיונדה בודדת מפעולות הצי בים-התיכון, בשעת נסיון של הושטת עזרה למלטה, — מעשה הנזכר גם במאמרו של אלכסנדר; שייטת של סירות בריטיות קלות הצילה אותה שעה את שיירת ההובלה על אף התערבותו של צי-המערכה האיטלקי והתקפות-האוויר הקשות. זו היתה אולי פעולתו הים הנוצזת ביותר בים התיכון במלחמה זו.

א. ו. אלכסנדר

הכוח הימי במלחמת הים-התיכון

שיחתו של מיניסטר הצי הבריטי ברדיו. נדפסה ב"London Calling" והועתק משם ל"Forum" שבועון הרדיו הירושלמי.

כניעתו של הצי האיטלקי היתה אחת מנקודות המפנה המכריעות במלחמת הים. נראה לי כי כדאי לסקור בקצרה את מערכת-הצי בים התיכון. בספטמבר 1939 היו ציי בריטניה וצרפת יחד חזקים מן הצי הגרמני במדה כה רבה שלא היה כל חשש כי נאבד את השליטה בימים, אף כי היה צפוי מראש כי הצוללות והספינות הפושטות בדרכי-המסחר תגרומנה טרדות לרוב. ביוני 1940 נשתנה המצב כמעט בן לילה. הצי הצרפתי יצא מן המערכה והצי האיטלקי נכנס לתוכה. נראה היה כי עמדתנו החיונית במזרח התיכון נחשפה, כיון שאותו זמן שאנו בבריטניה חיכינו לפלישה כל שעה, קשה היה להפריש אניות לים התיכון, והיה עלינו לקבל על עצמנו בים הזה מצב של נחיתות מספרית קשה לגבי האויב.

בידי מוסוליני היו שש אניות-מערכה, מהן שתיים חדישות בתכלית, ותשע-עשרה סיירות, ואחן מספר רב של אניות משחית וצוללות. מול כל אלה יכולנו להעמיד ארבע אניות-מערכה, נושאת-אווירונים אחת ושבע סיירות. האוירודרומים, לאורך כל הדרך מגיברלטר ועד מצרים, נעשו אויבים לנו בפועל או נקטו עמדה של אי-ידידות פסיבית. הנחנו כי מיצר, סיציליה* יחסם בפני ספינות על-מימיות על ידי מפציצי ה-ציר" מסיציליה ומסרדיניה. הים התיכון נסגר והתגברות לים התיכון היו צריכות לעבור דרך כף התקוה הטובה.

מלחמת הצוללות, אשר בשביל להדבירה לא יכולנו להקצות אלא מספר מועט מאד של אניות, הלכה ונעשתה עזה יותר ויותר. ויש לשים לב כל הזמן לרקע הקודר הזה, אשר עשה את חיזוקו של הים התיכון באניות משחית וכלי שיט קלים לענין קשה כל כך, ואשר איים להחמיר עד כדי להכריחנו לצמצם עוד יותר את כוחותינו הבלתי מספיקים שם.

למזלנו היה לנו בים התיכון מפקד ראשי גדל-רוח ורב-תחבולות שעמד במבחן האחריות הגדולה. מפני חולשתנו – אמר אחר כך אדמירל קניגהם – היה עלינו ללכת בדרך של תוקפנות, ואכן נשא הדבר ריבית גאה למדי".

כדי שהצי יוכל למלא את תפקידיו – החזקת קוי התחבורה שלנו עם מלטה ויון והריסת קוי התחבורה של האויב – היה צריך למצוא איזה דרך לקצץ בצי האיטלקי. פעמים רבות הפליג אדמירל קניגהם הימה בתקוה לכפות על האויב קרב מכריע, אך כל פעם שהושג המגע אתו היו כוחותיהם הגדולים של האיטלקים נסוגים, כנראה מתוך כוונה למשוך את אניותינו הכבדות** אל תחום פגיעתם של האווירונים שבבסיסי החוף. משום כך הוחלט להתקיף את כוחות האיטלקים בנמל שלהם, בטרנטו, על ידי אוירוני זרוע-האוויר של הצי.

ב-11 בנובמבר 1940 הצליחו תשעה עשר אוירוני סוורדפיש,*** שלקחו חלק באותה התקפה בלתי-רגילה, להטיל מום בצי האיטלקי למשך תקופה ניכרת. מאז ועד כיבוש יון וכרתים בידי הגרמנים ובואו של חיל האוויר הגרמני לסיציליה חלש הצי המלכותי על מזרח הים התיכון, כפי שחזו האיטלקים מבשרם במימי מטפן.****

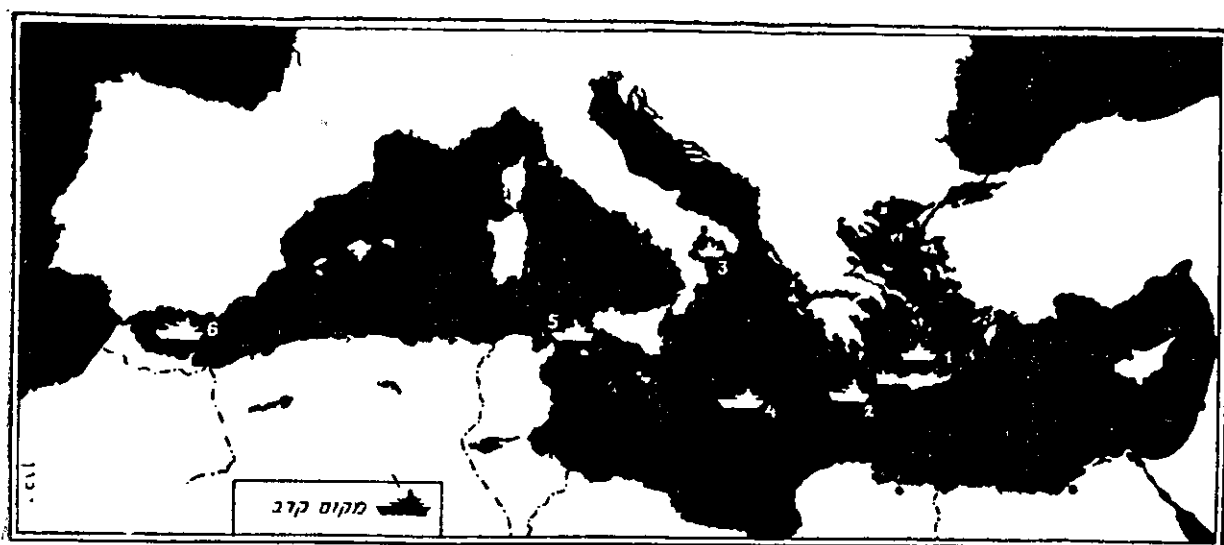
* בין סיציליה לתוניסיה. – המער.

** הכוונה כאן – לאניות-מערכה ונושאות-אווירונים, ויחכן גם לסיירות, "הכבדות" (אלו, שקוטר תותחיהן הוא למעלה מ-6 אינץ', לרוב בן 8 אינץ'). – המער.

*** מטוסים נושאי-טורפדות מסוג מתישן. – המער.

**** דרומית לכף מטפן, שביבשת יון, הניסה שייטת בריטית בחודש מרץ 1941 את הצי האיטלקי, טיבעה כמה מהסיירות הכבדות שלו, וסגעה באניות מערכה; קרב-הים הגדול היחיד שהיה עם האיטלקים במלחמה זו. – המער.

בתחילתה של שנת 1941 היו לנו אבידות קשות בפעולות במימי כרתים; בין היתר נגרם נזק חמור לאנית ה. מ. „פורמידבל“*. ומכאן ואילך באה עלינו שורת אסונות שסיכנה את כל מעמדנו בים; אנית ה. מ. „אילאסטריוס** ו„פורמידבל“ יצאו כבר מן המערכה ו„הוד“ טובעה***. הצבא הבריטי שבאפריקה הצפונית נהדף לאחור אל גבול מצרים; דבר שמנע מחיל האויר המלכותי, או „מזרוע־האויר“ של הצי, לתת חיפוי של אוירוני־קרב מבסיסים חופיים, נגד אוירוני הגרמנים הפועלים מכרתים, — מכל מקום — מחוץ לתחום מצומצם מאד; ואניותינו היו מופצצות בהתמדה כל פעם שסיכנו עצמן ויצאו אל מחוץ לתחום זה.

הקרבות העיקריים בים התיכון — 1940-42

3. הפצצת הצי האיטלקי בנמל טרנטו, — נובמבר 1940; 5. מטוסים גרמניים מטבעים סירת כבדה ופוגעים בנושאת אוירוני, — ינואר 1941; 2. מערכת מטפן — המערכה היחידה בין צי־המערכה הבריטי והאיטלקי, — מרץ 1941; 1. מטוסים גרמניים מטבעים סירות זאניות־משחת בריטיות, — מאי 1941; 6. סיבוע נושאת־האוירוני „ארק־רויאל“, — נובמבר 1941; 4. קרב על שיירת־ישע למלמה, כנגד צי איטלקי ומטוסים גרמניים ואיטלקיים, — מרץ 1942.

בנובמבר ודצמבר 1941 בא המשבר בגורלות המלחמה שלנו. ב־14 בנובמבר טורפדה וטובעה נושאת האוירוני „ארק רויאל“***; ב־20 בו טובעה אנית־הסיור האוסטרלית „סידני“; ב־24 אנית הסיור „דאנדין“; ב־25 — אנית־הקרב „בן־הם“****. אזי באה התקפת־הבגד על פרל־הרבור. דבר שהטיל

* אחת מנושאות־האוירוני המעטות שהיו לבריטניה באותם הימים.
 ** נושאת־אוירוני אשר ניווקה קשה במעבר סיציליה על ידי אוירוני גרמניים, — בראשית 1941. — המער.
 *** עיי „ביסמרק“, בין איסלנד לגרינלנד, בסוף מאי 1941. — המער.
 **** בקרבת גיברלטר. — המער.
 ***** ליד חופי אפריקה הצפונית. זו היתה אנית־הדגל של צי הים־התיכון. — המער.

מום לזמן מה בצי האמריקאי של האוקינוס השקט. וכמעט מיד אחריה טובעו "פרינס אוף וולס" ו"ריפאלס".* אחרי זמן קצר ניזוקו קשה אניות-המערכה "קוין-אליזבת" ו"ולינט", ואניות-הסיור "נפטון" ו"גלטיאה" טובעו.

כן, תוך חדשיים ימים, נחבל איפוא צי-המערכה האמריקאי שחיפה על האוקינוס השקט, צי-המערכה הבריטי שחיפה על סינגפור ומפרץ בנגאל טובע, הצי הבריטי שבמזרח הים התיכון נעשה בעל מום. ושייטת "ה" הנודעת לתהילה (בסביבת גיברלטר) שיכלה אה נושאת-האווירונים רבת-הערך שלה. יתר על כן, ככל שנתקרב האביב כן הלכה מלחמת הצוללות והגיעה לשיאה. למזלנו לא ידע האויב את מצבנו המסוכן לאשורו ובמשך חדשים, שחשיבותם היתה חיונית בשבילנו, הצלחנו להסתיר ממנו את דבר הנזק שנגרם ל"קוין אליזבת" ול"ולינט" ואת טיבועה של "ברהם". בים התיכון נשארו לנו שלוש אניות סיור ובכל זאת הוסיפו אנשינו להלחם ועשו נפלאות.

בעיתנו הגדולה ביותר היתה מלטה. אי הגבורים הזה החזיק מעמד בעוז-רוח, אך האספקה הלכה ודללה ולעתים פחת המלאי כדי חשבון של שבועות בלבד. אבדן האוירודרומים מבנגזי ועד אל-עלמיין פירושו היה שלא היתה אפשרות לתת אלא הגנה מועטת של אוירוני-קרב בנתיבי השיירות (ממצרים - למלטה) ולכל שיירה נשקפה סכנה רבה מהתקפות כלי שיט ואוירונים.

שיירה קטנה, עם משא של תחמושת, הצליחה להגיע למלטה בינואר, אך על נסיון להעביר עוד שיירה בפברואר נאלצנו לוותר. במרס נשלח אדמירל ויאן**, מפקד סקוודרון-הסיירות החמשה-עשר, לעשות נסיון חדש. הוא נתקל בצי האיטלקי ובחיל-האוויר הגרמני, והקרב בהם הוא אחד המזהירים ביותר בדברי ימי הצי שלנו.

האויב בא מצפון בשני ראשים. הראש האחד אניות-סיור, - אחת של תותחי-שמונה-אינצ'ים, ושלוש של תותחי-ששה-אינצ'ים; הראש השני אניות-המערכה, "ליטוריה"*** עם שתי סיירות של תותחי-שמונה-אינצ'ים ושלוש של תותחי-ששה-אינצ'ים, ואניות המשחית הנספחות. תכניתו של אדמירל ויאן היתה לפרוש מסך-עשן לפני השיירה וממחסה זה להתקיף בטורפדות, אם ינסה האויב לפרוץ ולעבור. תכנית זו, שרוח חזקה דרומית-מזרחית סייעה לה, איפשרה לו להדוף את הפלגה הראשונה. אך בעוד הוא מחפש, באניות הסיור שלו, אחרי שתיים מאניות האויב שניזוקו, גחה אל השיירה, במהירות רבה, אניות-המערכה "ליטוריו", שעד כה לא חשדו במציאותה.

* ליד חופי הודו-סין.

** אשר בחיתו מפקד אניות-המשחית "קוזק" עצר את האניה הגרמנית "אלסמרק", ליד חופי

נורבגיה, במרס 1940. כינוהו "הלוחם". - המער.

*** מן החדישות שכצי האיטלקי. - המער.

אניות המשחית „סיפך“, „הווק“, „לילי“ ו„הירו“ התקיפו בלי היסוס, ואף כי היו נתונות בלי הרף למטר פגזים של 15 אינצ'ים בלמו את הסכנה שאיימה על השיירה עד ששבו אניות הסיור. אזי יצאו להתקפה אניות המשחית מן השייטת (פלוטיליה) ה-14, „קלוין“, „קיפלינג“, „קינגסטון“ ו„ליג'יון“, ובראשן „ג'ארביס“, בתמיכת אניות הסיור „אבריאלוס“ ו„קליאופטרה“ (אניתו של האדמירל ויאן עצמו). „ליטוריו“ נפגעה בטורפדו ובאש תותחים, ואנית הסיור אחת ניזוקה קשה. הכוחות האיטלקיים פנו עורף לשוב לבסיסהם, אך בטרם הגיעו לשם חיטלה הצוללת „ארג“ את הסיירת שניזוקה.

תחת התקפות אויר בלתי פוסקות ובין שיני סופה הוסיפה השיירה לשוט קדימה. אחת מארבע אניות האספקה טובעה עשרה מילין מדרום למלטה ואנית אספקה שניה, „ברקונשייר“, נפגעה כשהיא כפשע ממחוז חפצה. היא זחלה לתוך מפרץ אחד מדרום ל„נמל הגדול“*, אך נפגעה שוב וטבעה. שתי אניות האספקה האחרות הופצצו בנמל, אך רוב מטענן הוצל.

ביוני יצא אדמירל ויאן שוב בשליחות למלטה. שתי אניות מערכה מסוג „ליטוריו“, ארבע סיירות ושמונה אניות משחית חסמו בפניו את הדרך. האדמירל ויאן נקט שיטת הימנעות, בעוד כוחות מחץ אויריים ממלטה ומן המדבר המערבי מתקיפים את האויב. אחת מצוללותינו ראתה אנית סיור בת עשרת אלפים טון, שעמדה מלכת ובערה באש, וטיבעה אותה בטורפדו. נזקים נוספים נגרמו לאויב בהתקפות האויר, ואנית מערכה אחת של האויב נפגעה בטורפדו. אך על אף הצלחות אלו, לא עברה השיירה, כי השיט שמחוק לתכנית** כילה דלק כה רב שהיה צורך לפנות ולהפליג לאלכסנדריה. אף על פי כן עברה בזמן ההוא שיירה אחרת, ממערב הים התיכון, ועל אף התקפות בלתי פוסקות שערכו כוחות האויר של האויב הגיעו כמה מאניותיה למלטה.

השיירה הבאה למלטה נשלחה באוגוסט. והפעם נתמכה בנושאות אוירונים. אף כי „איגל“*** אבדה בראשית הפעולה, פעל „זרוע האויר“ של הצי בהצלחה רבה והפיל לא פחות מחמישים מאוירונים האויב. במיצר סיציליה פיתח האויב את התקפותיו הכבדות ביותר, הן באוירונים והן בצוללות, ואבידותינו לא היו קלות. רק חמש אניות הגיעו למלטה. אך מלטה ניצלה הודות לאספקה שהיתה באניות אלו, שהספיקה לה עד שנצחון אל-עלמיין וכיבוש קירנאיקה מחדש איפשרו לתת תמיכה אוירית לשיירות ההולכות ממזרח.

במשך כל הזמן הזה היה צריך לספק למלטה אוירונים כדי להגן עליה מפני חיל-האויר הגרמני ולעזור לה לשמור על שיירות הישע. טווח אוירוני הקרב הוא מוגבל והיה צריך להובילם בנושאות אוירונים עד למרחק מועט

* הנמל הראשי של לא-ווליטה, היא בירת מלטה. — המער.

** עקב הצורך בתמרון רב, מפני האויב המתנכל לשיירה. — המער.

*** נושאת אוירונים לא גדולה. — המער.

מן האי. למעלה מ-700 אוירונים הועברו בדרך זו בנושאות-האירונים של ה. מ., ו-111 – בנושאת-אירונים אמריקאית*.

פעולות ההתקפה נגד קוי האספקה של רומל היו בעיקר מלאכתם של צוללות ה. מ., אוירוני זרוע-האוויר של הצי, וחיל-האוויר המלכותי, אף כי מזמן לזמן הוקצו גם כוחות של אניות סיור ומשחית לפעולות לילה במיצר סיציליה. ההצלחה היתה ניכרת והטיבועים של כל אלה יחד מילאו תפקיד רב במפלתו של רומל. צוללות ה. מ. טיבעו סך כולל של 1.335.000 טון. תוצאות אלו מצויינות עוד יותר לאור העובדה שהים התיכון הוא אולי האיזור הקשה ביותר בעולם לפעולת-צוללות מוצלחת; 41 מן הצוללות אבדו. נוסף על כך טיבע זרוע-האוויר של הצי, שפעל מנושאות-אירונים, ממלטה ומן המדבר המערבי, עוד 410.000 טון. הפעולה המרהיבה ביותר של אניות על-מימות היתה אולי חיסול שיירה של האויב, בת עשר אניות סוחר ושתי אניות משחית, על ידי הסיירות „אורורה“ ו„פּוֹלופ“ עם אניות המשחית „לנס“ ו„לינלי“.

התקדמות הצבא מאל-עלמיין ועלית חיל-המשלוח האנגלי-האמריקאי בחופי צפון אפריקה חוללו מהפכה גמורה במצב. מלטה נושעה והיתה לבסיס קדמי של התקפה, ומנובמבר ואילך הלך ונתבצר שלטוננו בים חסום זה. לא ניתן כמעט לאויב לפנות את כוחותיו מתונסיה; מועטת היתה ההפרעה לשיגור חיל המשלוח לסיציליה. ועם כיבוש סיציליה בותר הצי האיטלקי ללא תקנה, – חלקו האחד בטרנטו והשני בספציה**. אף על פי כן, כל זמן שאניות-המערכה והסיור הללו היו מצויות עדיין בנמלי האויב היתה בהן משום סכנה-בכוח לבטחון שיירותינו וחילות האופנסיבה שלנו; ומחשש שמא תצאנה אניות אלו בכל זאת להתגרות בנו, היה איפוא צורך לתת תמיד חיפוי של אניות-מערכה ונושאות אוירונים לשיירותינו.

סקירה זו, שהיא קצרה מאוד, מגלה כמה חייבת האומה לכל קציניהן ואנשיהן של אניות צי הים התיכון. אדמירל הצי***, סיר אנדריו קאניגהאם, בהנהגתו הנמרצת ובחריצותו, קנה לו מקום של כבוד בדברי ימיו הגדולים של הצי שלנו. עזרו לו להפליא קציני-דגל****, כמו סיר ג'והן טובי****, סיר ג'יימס סומרנול*****, סיר נוויל סיפּרֶט, והאדמירלים ליסטר.

* ב-„Hornet“ – „הצרעה“ – המער.

** כי עיי כיבוש סיציליה נסתתמה דרך-המעבר היחידה שבין שתיים אלו, טרנטו – שבדרום-מזרחה של איטליה, וספציה, שבצפון-מערבה (בין ליבורנו לגינואה), – דרך שהיתה עוברת במיצר-מסינה, בין סיציליה לאיטליה. – המער.

*** „אדמירל הצי“ אינו תפקיד, כי אם דרגה בצי שמעלטה כפילד-מרשל בצנא הבריטי. – המער.

**** אדמירלים, לדרגותיהם השונות. – המער.

***** מפקד על אניות-משחית. אח"כ במשך תקופה ניכרת המפקד על „צי-המולדת“ – העיקרי

שבצי בריטניה כעת. – המער.

***** פקד על הכוחות שבמערב הים התיכון. איש קרב-אורן (יולי 1940). – המער.